

Közösségi nevelés (osztályfőnöki)

HELYI TANTERV

A közösségi nevelés célja

A közösségi nevelés (osztályfőnöki) óra célja olyan komplex tevékenység, amely magában foglalja az osztályközösségbe tartozó tanulók számára az iskolai értékek közvetítését, az osztályprogramok tervezését, szervezését és lebonyolítását, az osztály tanulmányi, magatartási helyzetének nyomon követését, s mindemellett feladata a Nemzeti alaptanterv kiemelt fejlesztési területeinek, nevelési céljainak, valamint a kulcskompetenciáknak a fejlesztése is.

A közösségi nevelés fejlesztési területei a nevelési célok eléréséhez

A fejlesztési területek a Nemzeti alaptanterv előírásaira:

- Erkölcsi nevelés
- Nemzeti öntudat, hazafias nevelés
- Állampolgárságra, demokráciára nevelés
- Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése
- A családi életre nevelés
- A testi és lelki egészségre nevelés
- Felelősségvállalás másokért, önkéntesség
- Pályaorientáció
- Médiatudatosságra nevelés
- Médiatudatosságra nevelés
- A tanulás tanítása

Nemzeti alapterven alapuló kompetenciák:

- A kommunikációs kompetenciák
- A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
- Az alkotóképesség, a találékony, a saját ötletet megvalósító alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
- Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A helyi tanterv témakörei a Kerettanterv előírásaira, témáira épülnek.

1. egyén és közösség
2. a tanulás tanulása
3. egészségfejlesztés
4. közlekedésbiztonság
5. alkalmazkodás és biztonság

7–8. évfolyam

A 7–8. évfolyamon a közösségi nevelés (osztályfőnöki) célja a korábbiakban megkezdett közösségépítő és egyéni fejlesztő munka folytatása és bővítése, továbbá a felkészítés a továbbtanulásra.

Az egyén és közösség témakörben a hagyományos osztályfőnöki munka kap teret. Ennek – a szervezői, adminisztratív és értékelő munkán túl – kiemelt feladata az életpálya-tervezés és az azt megalapozó önismereti és pályaorientációs munka. Emellett a befogadó közösség gazdagítása, a helyi és a nemzeti hagyományok ápolása, az együttműködéshez szükséges személyes és személyközi készségek fejlesztése kerül előtérbe.

A tanulás tanulása témakörben a kudarcélmény feldolgozási módjai, a megküzdési stratégiák és a fejlődő szemléletmód továbbépítése mellett a saját tanulási stratégiák megalapozására is sor kerül, amelyek a későbbi sikeres továbbtanulást és vizsgázást is segítik.

Az egészségfejlesztés témakörben a káros szenvedélyek és az egészségügyi szolgáltatások témái segítik a tanulók tájékozódását és a helyes egészségmagatartás megalapozását.

A közlekedésbiztonság témakörében a kerékpáros közlekedésre és a közlekedés komplex rendszerként való értelmezésére szükséges helyezni a hangsúlyt.

Az alkalmazkodás és biztonság témakörben a tanulók megismerik a bántalmazás offline és online típusait és szerepeit. A tanulók megismerik a segítő szakemberek munkáját.

7. ÉVFOLYAM

A 7. évfolyam kötelező tantárgy alapóraszám: 34 óra.

A tanév rendje szerint a tanév első napján 5 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Egyén és közösség	19 + 5
A tanulás tanulása	3
Egészségfejlesztés	5
Közlekedésbiztonság	5
Alkalmazkodás és biztonság	2

Javasolt óraszám	Témakör	Fejlesztési feladatok, ismeretek
24	Egyén és közösség	<ul style="list-style-type: none"> – a közösségi normák kialakítása, – adminisztratív és szervezési feladatok, – az elfogadott közösségi normák következetes gyakorlása, – befogadó közösség építése, – a közös ünnepek, hagyományok megismerése és részvétel azok ápolásában, – az együttműködés szabályai és módjai az osztályközösségen vagy tanulócsoporton belül, – az egyéni felelősség gyakorlása, – kommunikáció a csoportban, együttműködési és konfliktushelyzetekben, – a helyi közösséggel kapcsolatos saját téma feldolgozása, – saját és egymás munkájának értékelése, – a közösség fejlődésének értékelése
3	A tanulás tanulása	<ul style="list-style-type: none"> – a rögzült és fejlődésfókuszú szemléletmód megjelenési formáinak felismerése mások megnyilvánulásaiban és a saját életben, – a fejlődésfókuszú szemléletmód gyakorlásának módjai, – a kudarckerülés veszélyei és a kudarccal kapcsolatos megküzdés módjai
5	Egészségfejlesztés	<ul style="list-style-type: none"> – a betegség az egészség pillanatnyi vagy tartós hiánya, – a háziorvosi ellátás igénybevételének feltételei, az egyes szakrendelések igénybevételének feltételei, – a fertőző betegségek hatásai, – a hepatitisz B és a HPV betegségek jellemzői, terjedési útjai, a megelőzési módjai, az ingyenes HPV elleni védőoltás jelentősége, a fertőzések terjedési útjai, – az immunrendszer tudatos felkészítése a kórokozók ellen, – az életveszélyes állapotok felismerése és a laikus ellátás alapjai, – az olyan súlyos állapotok felismerése, amikor mentő/ügyelet/háziorvosi ellátás szükséges – a kapcsolódó teendők megismerése, – a leggyakoribb balesetek és a baleset-megelőzés alapjai, – a laikus elsősegélynyújtás alapjai.

5	Közlekedésbiztonság	<ul style="list-style-type: none"> – közlekedés kerékpárral és rollerrel – a láthatóság fontossága a közlekedésben (gyalogosként, kerékpárosként, rolleren), – a városi, közúti, vízi és légi közlekedés hasonló és különböző vonásainak megismerése, – útvonaltervezés kerékpárral és közösségi közlekedési eszközökkel: különböző térképek, alkalmazások bemutatása, megismerése
2	Alkalmazkodás és biztonság	<ul style="list-style-type: none"> – a közösségi normák kialakítása, – közösségfejlesztés, az önértékelés fejlesztése, normatívák kidolgozása, a közösségi értékrend elfogadása (a másik nézőpontja), a közösségromboló és – építő magatartások felismerése, – az iskolapszichológus tevékenységének és más segítő szolgáltatásoknak a megismerése (pl. Kék Vonal), – a bizalmi személy szerepe

8. ÉVFOLYAM

A 8. évfolyam kötelező tantárgy alapóraszám: 34 óra.

A tanév rendje szerint a tanév első napján 5 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Egyén és közösség	19 + 5
A tanulás tanulása	3
Egészségfejlesztés	5
Közlekedésbiztonság	5
Alkalmazkodás és biztonság	2

Javasolt óraszám	Témakör	Fejlesztési feladatok, ismeretek
24	Egyén és közösség	<ul style="list-style-type: none">– a közösségi normák kialakítása,– adminisztratív és szervezési feladatok,– az elfogadott közösségi normák következetes gyakorlása,– befogadó közösség építése,– a közös ünnepek, hagyományok megismerése és részvétel azok ápolásában,– az együttműködés szabályai és módjai az osztályközösségen vagy tanulócsoporton belül,– az egyéni felelősség gyakorlása,– kommunikáció a csoportban, együttműködési és konfliktushelyzetekben,– a helyi közösséggel kapcsolatos saját téma feldolgozása,– saját és egymás munkájának értékelése,– a közösség fejlődésének értékelése,– életpálya-tervezés és tanácsadás,– továbbtanulási tájékoztató és tanácsadás
2	A tanulás tanulása	<ul style="list-style-type: none">– tanulási stratégiák és szerepük a folyamatos tanulásban és a vizsgára készüléskor,– a vizsgára vagy versenyre készüléskor legfontosabb feladatai,– tervezési módszerek (például SMART célok kitűzése).

5	Egészségfejlesztés	<ul style="list-style-type: none"> – az alkohol testre és lélekre gyakorolt hatásai, a kulturált alkoholfogyasztás fogalma és jellemzői, a nagyivás és rohamivás fogalma, az ittasság/részegség/alkoholmérgezés fogalma, valamint az alkohol és energiatartalmú italok együttes fogyasztásának hatásai, – a kábítószerekkel és illegális szerekkel kapcsolatos alap- és jogi ismeretek, – a drogok testre és lélekre gyakorolt egészségi hatásainak megértése, valamint a szerfogyasztással kapcsolatos „tolerancia” fogalma, – a digitális függőség és a játékszenvedély káros hatásainak megvitatása, – az egészségkockázat és a személyes felelősség a drogfogyasztás tükrében, majd ennek tudatában a megfelelő döntések megalapozása, – a tanulók megküzdési és elutasítási stratégiájának fejlesztése, a „nem fogyasztás” mint követendő minta kialakítása, – a droghasználat miatt kialakult egészségi (lelki, testi) következmények, – a káros szenvedélyek témájában tanult szakkifejezések alkalmazása, a témával kapcsolatos fogalmakhoz példák társítása, a káros szenvedélyek kapcsán holisztikus szemlélet elsajátítása, – a dohányzás, a dohánytermékek, az új típusú elektronikus cigaretták fogyasztásának egészségi hatásai.
5	Közlekedésbiztonság	<ul style="list-style-type: none"> – a közlekedés mint komplex rendszer, – az útviszonyokból és a látási viszonyokból eredő problémahelyzetek és megoldásuk (pl. jég), – a közlekedés során felmerülő etikai dilemmák, konfliktushelyzetek.
3	Alkalmazkodás és biztonság	<ul style="list-style-type: none"> – az agresszió megnyilvánulási formáinak megismerése, – a bántalmazás típusainak, tereinek, szerepeinek felismerése, – a cyberbullying típusainak megismerése, a netikett elsajátítása, – a resztoratív sérelemkezelő módszerek alkalmazása,

		<ul style="list-style-type: none">- a vitakészség fejlesztése,- a bullying szereplőinek (elkövető, áldozat, környezet) motivációja, felelőssége,- jelzés vagy árulkodás,- érzékenyítés – az egyéni és közös felelősség, a környezet szerepe,- megoldási lehetőségek offline és online bullying esetén, a segítség lehetséges módjai, forrásai.
--	--	--

9–10. évfolyam

A 9–10. évfolyamon a közösségi nevelés (osztályfőnöki) alapvető feladata a középiskolára jellemző közösségi normák és működés gyakorlatának segítése, az osztályközösség építése, az egyén és közösség kapcsolatának mélyítése, az egyéni és csoportos felelősség tudatosítása, és ezek megéléséhez megfelelő helyzetek, minták és eszközök biztosítása a tanulók számára.

Az egyén és közösség témakörben a hagyományos osztályfőnöki munka kap teret. Ennek – a szervezői, adminisztratív és értékelő munkán túl – kiemelt feladata az együttműködés és a kommunikáció kompetenciáinak fejlesztése. Emellett az osztályközösség vagy tanulócsoport által vállalt feladat teljesítésén keresztül a konfliktusos, együttműködési helyzetekre adott minták és reflexiók, továbbá a folyamat értékelésének eszközei is érdemi fejlesztési lehetőséget kínálnak.

A tanulás tanulása témakörben a tanulási motiváció megőrzése és fejlesztése, az egyes tanulási stílusokhoz igazodó technikák és a saját tanulási stratégia kialakításának gyakorlása áll középpontban.

Az egészségfejlesztés témakörben a társas kapcsolatok, valamint a káros szenvedélyek témái segítik a tanulók tájékozódását és a helyes egészségmagatartás megalapozását.

Az alkalmazkodás és biztonság témakör a biztonságos iskolai közösségek kialakítására fókuszál, a tanulók mentális egészségét és szociális készségeit fejleszti.

9. ÉVFOLYAM/ 9. NYEK/AJTP

A 9. évfolyam kötelező tantárgy alapóraszám: 34 óra.

A tanév rendje szerint a tanév első napján 5 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Egyén és közösség	24 + 5
A tanulás tanulása	3
Egészségfejlesztés	5
Alkalmazkodás és biztonság	2

Javasolt óraszám	Témakör	Fejlesztési feladatok, ismeretek
29	Egyén és közösség	<ul style="list-style-type: none"> – ismerkedés egymással és az osztály előtt álló feladatokkal, – adminisztratív és szervezési feladatok, – elfogadott közösségi normák kialakítása, – befogadó közösség kialakítása, – a közös ünnepek, hagyományok megismerése és részvétel azok ápolásában, – az együttműködés szabályai és módjai az osztályközösségen vagy tanulócsoporton belül, – a kommunikáció fejlesztése problémahelyzetben és az együttműködés során, – az egyéni felelősség gyakorlása, – kommunikáció a csoportban, együttműködési és konfliktushelyzetekben, – a helyi közösséggel kapcsolatos saját téma feldolgozása, – saját és egymás munkájának értékelése, a közösség fejlődésének értékelése
3	A tanulás tanulása	<ul style="list-style-type: none"> – a tanulás szerepe, az élethosszig tartó tanulás fogalma és jelentősége, – a tudásalapú társadalom fogalma, jelentősége, – tanulási stratégiák és szerepük a folyamatos tanulásban és a vizsgára készüléskor
5	Egészségfejlesztés	<ul style="list-style-type: none"> – a társas kapcsolatok: <ul style="list-style-type: none"> – kapcsolatrendszerek, szereprendszerek: reflexió a tanuló személyes életében megjelenő kapcsolati hálókra, – annak megfigyelése, hogy a családi és a kortárs kapcsolatok a tanuló személyes életében hogyan befolyásolják választásait, – a kommunikáció, az együttműködési képesség és az önismeret fejlesztése a folyamatos csoportmunkán keresztüli visszajelzések által, – az asszertív, az erőszakos és az alárendelő kommunikáció megkülönböztetése, az asszertív kommunikáció gyakorlása, – a konfliktushelyzetek elemzése, az értő figyelem gyakorlása, a vitakészség fejlesztése.

2	Alkalmazkodás és biztonság	<ul style="list-style-type: none">– az érzelmek felismerése és kifejezése, az ehhez kapcsolódó szókészlet bővítése,– az asszertív kommunikáció elsajátítása, a nemet mondás művészete,– a vitakészség fejlesztése
---	----------------------------	---

10. ÉVFOLYAM

A 10. évfolyam kötelező tantárgy alapóraszám: 34 óra.

A tanév rendje szerint a tanév első napján 5 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Egyén és közösség	24 + 5
A tanulás tanulása	2
Egészségfejlesztés	5
Alkalmazkodás és biztonság	3

Javasolt óraszám	Témakör	Fejlesztési feladatok, ismeretek
29	Egyén és közösség	<ul style="list-style-type: none">– adminisztratív és szervezési feladatok,– elfogadott közösségi normák kialakítása,– befogadó közösség kialakítása,– a közös ünnepek, hagyományok megismerése és részvétel azok ápolásában,– az együttműködés szabályai és módjai az osztályközösségen vagy tanulócsoporton belül,– a kommunikáció fejlesztése problémahelyzetben és az együttműködés során,– az egyéni felelősség gyakorlása,– kommunikáció a csoportban, együttműködési és konfliktushelyzetekben,– a helyi közösséggel kapcsolatos saját téma feldolgozása,– saját és egymás munkájának értékelése, a közösség fejlődésének értékelése.
2	A tanulás tanulása	<ul style="list-style-type: none">– a vizsgára vagy versenyre készülés legfontosabb feladatai,– tervezési módszerek (például SMART célok kitűzése),– a hibák és a kudarc szerepe a tanulásban
5	Egészségfejlesztés	<ul style="list-style-type: none">– a káros szenvedélyek:<ul style="list-style-type: none">– a szenvedély és a szenvedélybetegség fogalmai (alkohol, kábítószer, dohányzás, különös tekintettel a hevített

		<p>dohánytermékekre és egyéb alternatív dohányzási módokra) a hétköznapi szenvedélyek jellegzetességein keresztül a szenvedélybetegségek működési mechanizmusának megértése,</p> <ul style="list-style-type: none"> – a fizikai és lelki függőség fogalma, kommunikáció a függőségekről és szenvedélyekről, a nemet mondásról, az ezekhez való viszonyulás tudatosítása, – az alkohol- és droghasználat elutasítása, a döntés-előkészítés és döntéshozatal folyamata, – a lelki egészség, a lelki egészség fenntartását segítő erőforrások, eszközök, – a visszautasítás és a meggyőzés stratégiái, – a tanulók segítség-kérési és -nyújtási lehetőségeinek bővítése, – a szenvedélybetegségekre (pl. drog, alkohol, játékszenvedély, internetfüggőség) hajlamosító és a védő tényezők, valamint a szerhasználat, ezen belül is a dohányzás káros következményei: az egészség-, társadalmi és gazdasági hatások, a használat veszélyességét fokozó tényezők.
3	Alkalmazkodás és biztonság	<ul style="list-style-type: none"> – a stresszkezelési stratégiák megismerése, meditációs módszerek megismerése, – az iskolapszichológus tevékenységének megismerése, – antibullying programok megismerése

11–12. évfolyam

A 11–12. évfolyamon a közösségi nevelés (osztályfőnöki) célja a korábbiakban megkezdett közösségépítő és egyéni fejlesztő munka folytatása és bővítése, továbbá felkészítés a közösségi szolgálatra, a vizsgákra, a továbbtanulásra vagy munkába állásra.

Az egyén és közösség témakörben a hagyományos osztályfőnöki munka kap teret. Ennek – a szervezői, adminisztratív és értékelő munkán túl – kiemelt feladata az életpálya-tervezés és az azt megalapozó önismereti és pályaorientációs munka. Emellett a befogadó közösség gazdagítása, a helyi és nemzeti hagyományok ápolása, az együttműködéshez szükséges személyes és személyközi készségek fejlesztése kerül előtérbe.

A tanulás tanulása témakörben az autonóm tanulás, az önművelés módjai és jelentősége már a felnőtt életre és az élethosszig tartó tanulásra készít elő, míg a mentális egészség és jóllét megismerése és elérésének technikái a korábban elsajátított stratégiák eredményes alkalmazásához teremtenek feltételeket.

Az egészségfejlesztés témakörben az egészséges környezet és egészséges jövőkép témái a felnőtt életre készítene elő, a fenntarthatóság szemléletmódját megerősítve, valamint a személyes felelősség gyakorlásának kompetenciáit fejlesztve.

Az alkalmazkodás és biztonság témakörben a tanulók megismerik a bántalmazás offline és online típusait; a bántalmazás megelőzésére és a bekövetkezett esetek kezelésére tehető intézkedéseket, módszereket. A tanulók megismerik a segítő szakemberek munkáját.

11. ÉVFOLYAM

A 11. évfolyam kötelező tantárgy alapóraszám: 34 óra.

A tanév rendje szerint a tanév első napján 5 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Egyén és közösség	24 + 5
A tanulás tanulása	3
Egészségfejlesztés	5
Alkalmazkodás és biztonság	2

Javasolt óraszám	Témakör	Fejlesztési feladatok, ismeretek
29	Egyén és közösség	<ul style="list-style-type: none"> – életpálya-tervezés és -tanácsadás, – továbbtanulási tájékoztató és tanácsadás, – adminisztratív és szervezési feladatok, – az elfogadott közösségi normák következetes gyakorlása, – befogadó közösség építése, – a közös ünnepek, hagyományok megismerése és részvétel azok ápolásában, – az együttműködés szabályai és módjai az osztályközösségen vagy tanulócsoporthoz belül, – az egyéni felelősség gyakorlása, – kommunikáció a csoportban, együttműködési és konfliktushelyzetekben, – saját és egymás munkájának értékelése, a közösség fejlődésének értékelése
3	A tanulás tanulása	<ul style="list-style-type: none"> – az autonóm tanulás, az önművelés módjai és jelentősége, – az informális és nonformális tanulás terei, jelentősége, – a mentális egészség és jóllét fogalma és elérésének technikái, – az áramlat-élmény (flow) állapot és jelentősége
5	Egészségfejlesztés	<ul style="list-style-type: none"> – az egészséges környezet: <ul style="list-style-type: none"> – az eddigi ismeretek ok-okozati összefüggésekbe rendezése és ebbe a rendszerbe mások ismereteinek beépítése, – a hármas bolygóméretű válság (a klímaváltozás, a biológiai sokféleség csökkenése, a környezetszennyezés) várható egészségi hatásai és a lehetséges egyéni felkészülés ezekre, – a személyes felelősség felismerése és belátása az egészséggel, valamint az élhető és egészséges környezettel kapcsolatos problémakörök feldolgozása útján, – az önkéntességhez fűződő pozitív viszony kialakítása, az empátia fejlesztése, – az egyes munkahelyekkel kapcsolatos veszélyek és egészségkockázatok feltérképezése, az esetleges sérülések és

		<p>megbetegedések megelőzésére irányuló szemlélet kialakítása,</p> <ul style="list-style-type: none"> – a járványokkal szembeni védekezés, a védőoltások jelentősége, az oltásmegtagadás egyéni és közösségi következményei és veszélyei.
3	Alkalmazkodás és biztonság	<ul style="list-style-type: none"> – a közösségi normák kialakítása, – az offline és az online bántalmazás típusainak (pl. grooming, flaming, lejáratás, kibeszélés vagy becsapás, kiközösítés, cyberstalking), szerepeinek megismerése, – a netikett elsajátítása

12. ÉVFOLYAM

A 11. évfolyam kötelező tantárgy alapóraszám: 34 óra.

A tanév rendje szerint a tanév első napján 5 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Egyén és közösség	24 + 5
A tanulás tanulása	2
Egészségfejlesztés	5
Alkalmazkodás és biztonság	3

Javasolt óraszám	Témakör	Fejlesztési feladatok, ismeretek
29	Egyén és közösség	<ul style="list-style-type: none">– a közösségi normák kialakítása,– életpálya-tervezés és -tanácsadás,– továbbtanulási tájékoztató és tanácsadás,– adminisztratív és szervezési feladatok,– az elfogadott közösségi normák következetes gyakorlása,– befogadó közösség építése,– a közös ünnepek, hagyományok megismerése és részvétel azok ápolásában,– az együttműködés szabályai és módjai az osztályközösségen vagy tanulócsoporton belül,– az egyéni felelősség gyakorlása,– kommunikáció a csoportban, együttműködési és konfliktushelyzetekben,– saját és egymás munkájának értékelése, a közösség fejlődésének értékelése
2	A tanulás tanulása	<ul style="list-style-type: none">– tanulási stratégiák és szerepük a folyamatos tanulásban és a vizsgára készüléskor,– a vizsgára vagy versenyre készüléskor legfontosabb feladatai,– tervezési módszerek (például SMART célok kitűzése)
5	Egészségfejlesztés	<ul style="list-style-type: none">– egészséges jövőkép:

		<ul style="list-style-type: none"> – a különböző szakmatípusok vonatkozásában az egészséget befolyásoló alapvető kockázati tényezők, (fizikai, biológiai, mechanikai és pszichoszociális) kockázatok megismerése, – a szakmai alkalmasság egészségi szempontjai, valamint az egészségkockázatok és a különböző szakmák kapcsolata, az egészségre gyakorolt hatások kialakulásának időbelisége, – a megelőzés alapvető lehetőségei, – az egyéni életpálya tervezésének szempontjai, – a testi és lelki (mentális) egészséget támogató munkahelyi környezet kialakítása, az ezzel kapcsolatos személyes felelősség és lehetőségek, – szerepek a csapatmunkában, a saját szerepek feltérképezése, az egyes szerepek hatása a fizikai és mentális egészségre, – az áramlat-élmény (flow) fogalma, és annak tudatosítása, hogy az örömteli élet egyik feltétele az, hogy képességeiknek és érdeklődésüknek megfelelő kihívásokat keressenek, – a jövőre vonatkozó üzenetek megfogalmazása egymás és saját maguk számára, – az önismeret, az alkotó és a társas kompetenciák fejlesztése.
3	Alkalmazkodás és biztonság	<ul style="list-style-type: none"> – a resztoratív sérelemkezelés alkalmazása, – az iskolapszichológus tevékenységének megismerése, – a segítő szolgáltatások megismerése (pl. Kék Vonal, Áldozatsegítő Központok).